

Wordt zorg bij personen met
CVS/ME en/of fibromyalgie
uitgesteld wegens het coronavirus
COVID-19?

WORDT ZORG BIJ PERSONEN MET CVS/ME EN/OF FIBROMYALGIE UITGESTELD WEGENS HET CORONAVIRUS COVID-19?

1 Inhoudstafel

1	Inhoudstafel	2
2	Inleiding	3
3	Beschrijving leeftijd en chronische aandoeningen	4
4	Welke en hoeveel zorg werd uitgesteld door personen met CVS/ME en/of fibromyalgie?	6
4.1	Uitgestelde zorg in het ziekenhuis	7
4.2	Uitgestelde zorg bij de huisarts	9
4.3	Uitgestelde zorg bij de kinesitherapeut	10
4.4	Uitgestelde gezinshulp	12
4.5	Uitgestelde zorg bij de psycholoog	13
4.6	Uitgestelde zorg bij de tandarts	15
5	Was er voldoende medicatie beschikbaar voor personen met CVS/ME en/of fibromyalgie?	17
6	Conclusie	18
7	Beleidsaanbevelingen	19

Auteurs	Datum laatste aanpassing	Status
Vlaams Patiëntenplatform	2020.05.07	definitief

2 Inleiding

Het coronavirus beheerst al enkele weken de levens van ons allemaal. Omwille van de crisis stellen ziekenhuizen en eerstelijnszorgverleners heel wat afspraken, onderzoeken en operaties uit. Ook patiënten stellen zorg soms uit omdat ze zich liever niet willen blootstellen aan de mogelijke extra risico's die verbonden zijn aan een ziekenhuisbezoek of afspraak bij een zorgverlener. Dat is begrijpelijk, maar zorg uitstellen kan belangrijke gevolgen hebben en dat baart het Vlaams Patiëntenplatform zorgen. Om het probleem van uitgestelde zorg in kaart te brengen lanceerde Het Vlaams Patiëntenplatform de bevraging “**Heeft het coronavirus gevolgen voor jouw zorg?**”

Het doel van deze bevraging was om in kaart te brengen:

- **hoeveel zorg** de afgelopen vier weken werd uitgesteld
- **welke zorg** de afgelopen vier weken werd uitgesteld
- **wat de gevolgen** zijn van de uitgestelde zorg

68De bevraging werd op 3 april gelanceerd en liep tot en met 13 april. Ze werd verspreid via alle kanalen van het Vlaams Patiëntenplatform. Verder riep het Vlaams Patiëntenplatform ook diverse stakeholders op om de bevraging onder haar leden te verspreiden.

Er werd in de bevraging gepeild naar uitgestelde zorg in de afgelopen vier weken (vanaf 6 maart) omdat dit ongeveer gepaard gaat met de start van de coronacrisis in België.

In dit rapport worden de resultaten van deze bevraging besproken specifiek voor de groep mensen met CVS/ME en/of fibromyalgie. In eerste instantie stellen we enkele demografische kenmerken van de respondenten voor. Vervolgens gaan we dieper in op de uitgestelde zorg bij deze patiënten; eerst overheen de verschillende zorgverleners om daarna in te zoomen op meer gedetailleerde vaststellingen voor enkele groepen zorgverleners. Er wordt een overzicht geboden van hoeveel en welke zorg wordt uitgesteld, wat de gevolgen zijn van de uitgestelde zorg, maar ook wat mogelijke alternatieve vormen van zorg zouden kunnen zijn. Tot slot vatten we de belangrijkste vaststellingen in de conclusie samen.

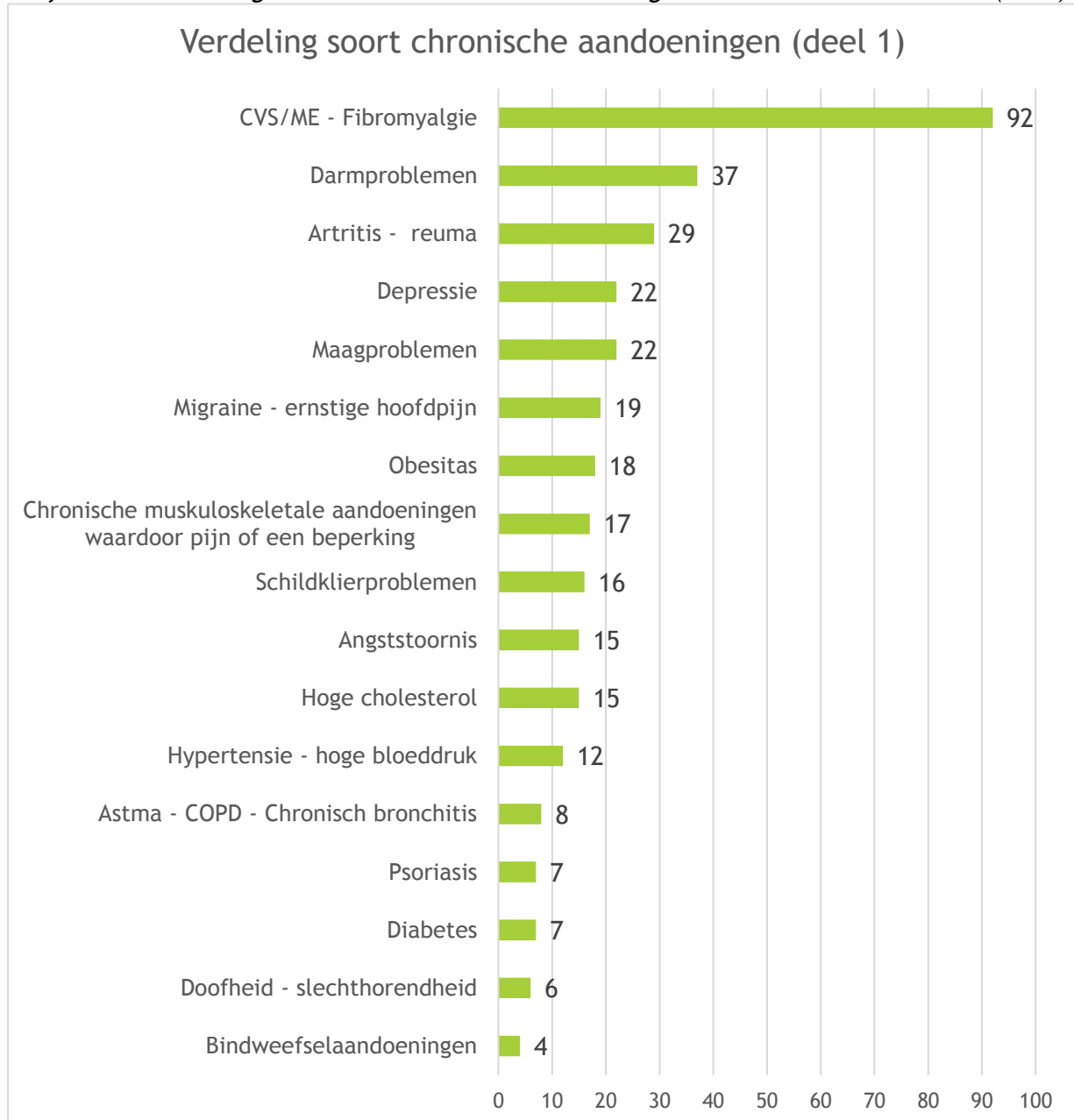
Gezien het beperkt aantal respondenten, is het echter moeilijk om hier grote conclusies uit te trekken. Gelieve de resultaten dan ook met de nodige voorzichtigheid te interpreteren.

3 Beschrijving leeftijd en chronische aandoeningen

In totaal vulden 92 respondenten met CVS/ME en/of fibromyalgie de bevraging in. De gemiddelde leeftijd van de respondenten was 50 jaar. De jongste deelnemer was 24 jaar en de oudste 70.

De meeste patiënten lijden aan meerdere chronische aandoeningen. Darm- en maagproblemen, artritis/reuma en depressie werden het meest vernoemd. De verdeling van het soort chronische aandoening kan teruggevonden worden in grafiek 1.

Grafiek 1. Verdeling soorten chronische aandoeningen in absolute aantallen (n=92)

Verdeling soort chronische aandoening (deel 2)

4 Welke en hoeveel zorg werd uitgesteld door personen met CVS/ME en/of fibromyalgie?

Uit de resultaten van de bevraging wordt duidelijk dat een groot aandeel zorg bij personen met CVS/ME en/of fibromyalgie werd uitgesteld door het coronavirus (tabel 1). Hier werd telkens een onderscheid gemaakt in wie de initiatiefnemer was voor het uitstel: de zorgverlener of de patiënt zelf. Ook wanneer het niet mogelijk was om een afspraak te maken, werd dit geteld als uitgestelde zorg.

Relatief gezien werd de zorg in het ziekenhuis en bij de tandarts het meest uitgesteld, namelijk in 90% van de afspraken. Maar ook bij gezinshulp en de kinesitherapeut werd er een groot deel zorg uitgesteld, namelijk in 76% en 62% van de afspraken. Bij de huisarts werd de zorg het minst uitgesteld, in 45% van de gevallen. Algemeen werd zorg grotendeels op initiatief van de zorgverlener uitgesteld en in mindere mate door de patiënt (tabel 1).

Tabel 1. Percentage van de geplande afspraken die werden uitgesteld per zorgverlener of sector (%)

	Uitgesteld door zorgverlener	Zelf uitgesteld	Niet mogelijk om afspraak te maken	Totaal aandeel uitgestelde zorg	n =
Ziekenhuis	77%	7%	6%	90%	68
Huisarts	13%	7%	25%	45%	55
Kinesitherapeut	50%	11%	1%	62%	63
Gezinshulp	49%	24%	3%	76%	33
Psycholoog	42%	6%	8%	56%	36
Tandarts	45%	3%	42%	90%	38

Patiënten konden aangeven of, naast de bovengenoemde zorg, nog andere zorg werd uitgesteld. Tabel 2 biedt een overzicht van de meest vernoemde zorgverleners of diensten (>5 keer vernoemd).

Tabel 2. Andere zorg die werd uitgesteld per zorgverlener in absolute aantallen

Zorg(verlener) / sector	Aantal keren vermeld
Thuisverpleging	6
Osteopaat	11
Poetshulp	6

Naast de zorg beschreven in tabel 2, werden nog een heel aantal andere zorgverleners vernoemd. Belangrijk om hierbij te vermelden is dat patiënten de term zorgverlener zeer breed interpreteren. Zo geven ze aan dat de strijkhulp tijdelijk niet beschikbaar is, de autisme coach niet aan huis kan komen of dat de afspraak bij de pedicure werd geannuleerd. Uitgestelde zorg beperkt zich bijgevolg voor de patiënten niet enkel tot de zorgverleners in een medisch kader maar ook op vlak van welzijn.

Nu de resultaten over de verschillende groepen zorgverleners heen zijn voorgesteld, wordt in het vervolg van het rapport dieper ingegaan op de uitgestelde zorg in het ziekenhuis, bij de huisarts, bij de kinesitherapeut, bij de psycholoog en bij de tandarts. Tot slot bespreken we of patiënten nog aan de nodige medicatie geraken bij hun apotheker.

4.1 Uitgestelde zorg in het ziekenhuis

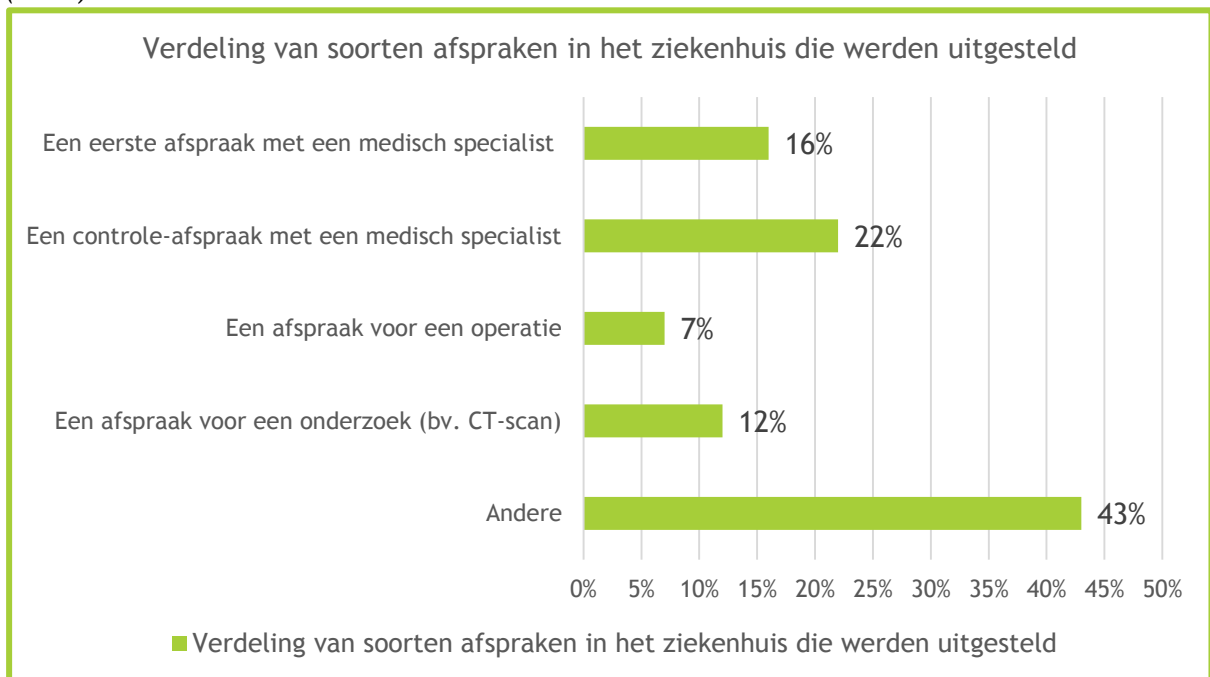
Zo'n 90% van de respondenten gaf aan dat de zorg in het ziekenhuis werd uitgesteld, grotendeels op initiatief van de zorgverlener of het ziekenhuis (tabel 3). Bij 10% van de patiënten kon de geplande afspraak doorgaan.

Tabel 3. Percentage van de geplande afspraken die werden uitgesteld in het ziekenhuis (%)

	Uitgesteld door zorgverlener	Zelf uitgesteld	Niet mogelijk om afspraak te maken	Totaal aandeel uitgestelde zorg	n =
Ziekenhuis	77%	7%	6%	90%	68

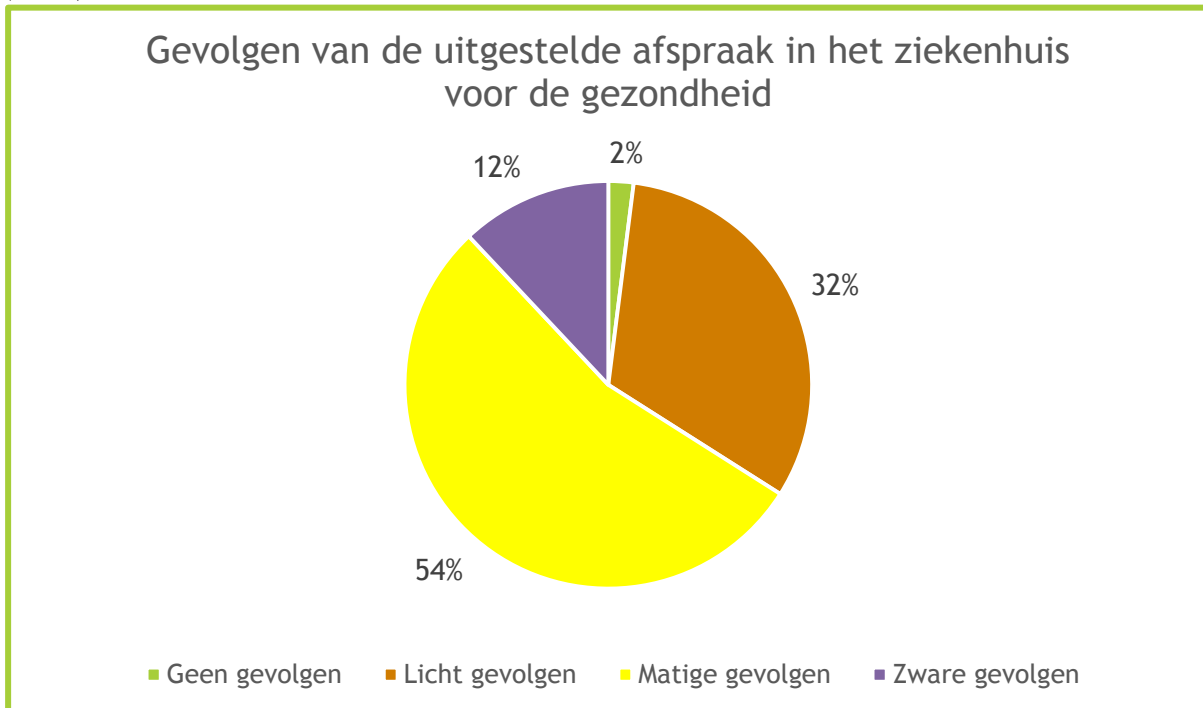
In totaal zijn er bij 61 respondenten afspraken uitgesteld. Uit grafiek 2 blijkt dat 22% van de uitgestelde afspraken controle-afspraken waren bij een medisch specialist. Verder zijn 43% van de uitgestelde afspraken, andere afspraken waarbij het ook vaak om een afspraak bij een specialist gaat, een pijnbehandeling of een magnesiumbaxter. In 16% van de gevallen werd een eerste afspraak met een medisch specialist uitgesteld. Nog eens 12% van de uitgestelde afspraken waren afspraken voor een onderzoek, gevolgd door 7% afspraken voor een operatie.

Grafiek 2. Verdeling van de soorten afspraken in het ziekenhuis die werden uitgesteld (n=73)

Vervolgens werden patiënten bevraagd over de gevolgen van de uitgestelde zorg (grafiek 3). 66% van de patiënten gaf aan dat deze uitgestelde afspraak bij het ziekenhuis matige tot zware gevolgen heeft voor de gezondheid.

Grafiek 3. Gevolgen van de uitgestelde afspraak in het ziekenhuis voor de gezondheid (%) (n=56)

Indien ze dat wensten, konden patiënten uitleggen wat die gevolgen dan precies waren. In tabel 4 sommen we twee voorbeelden op.

Tabel 4. Voorbeelden van matige tot zware gevolgen van uitgestelde zorg

Voorbeeld 1	Medicatie kan nu niet aangepast worden. Veel heuppijnen en vermoeidheid en spierkrampen.
Voorbeeld 2	De pijn en beperking erdoor wordt steeds lastiger.

45% van de respondenten gaf aan voldoende uitleg te hebben ontvangen over de mogelijke gevolgen van de uitgestelde afspraak, 9% vond deze onvoldoende. De overige 46% kreeg geen uitleg.

In 7 gevallen kon de afspraak in het ziekenhuis doorgaan. Aangezien deze getallen te klein zijn, doen we hier geen verdere analyse op.

In tabel 5 zijn enkele suggesties door patiënten voor alternatieve manieren van afspraken in een ziekenhuis opgesomd.

Tabel 5. Alternatieve manieren van afspraken in het ziekenhuis (gesuggereerd door patiënten)

1. Telefonisch of videobellen
2. Met voldoende voorzorgsmaatregelen (voldoende afstand, mondmaskers, testen op corona)
3. Mobiel aan huis

4.2 Uitgestelde zorg bij de huisarts

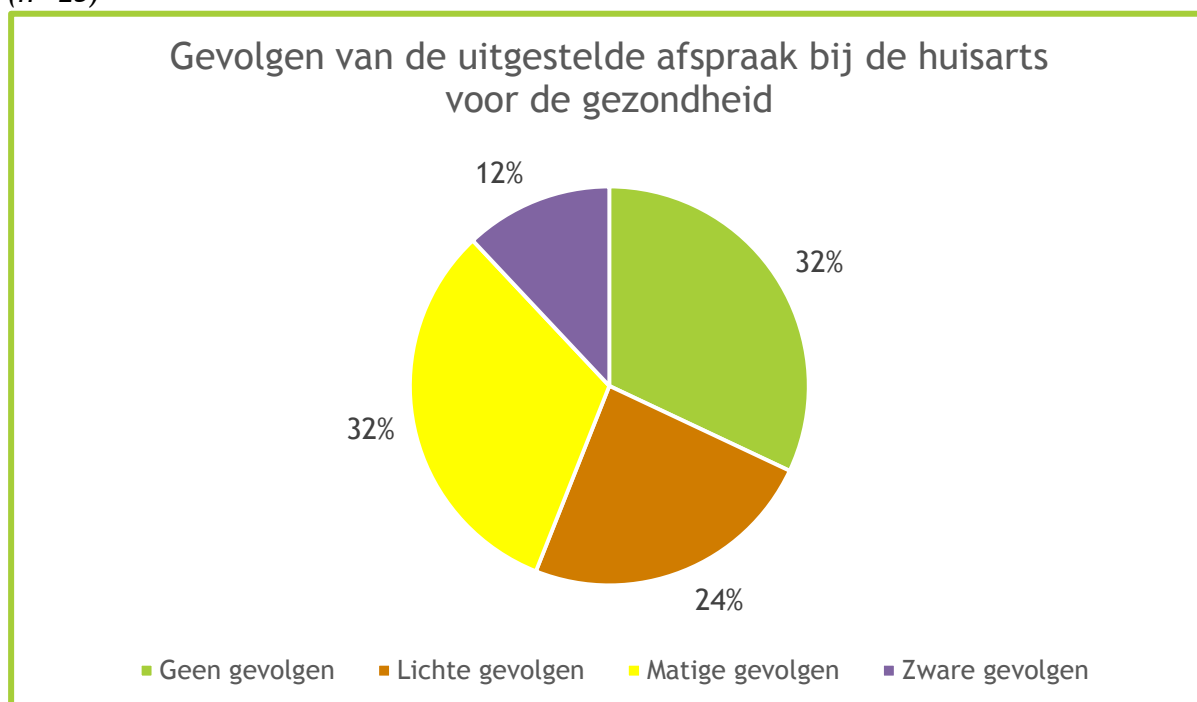
Uit tabel 6 blijkt dat ook zorg bij de huisarts uitgesteld werd. In 45% van de gevallen werd een afspraak uitgesteld waarvan 13% op initiatief van de arts en 7% op initiatief van de patiënt. 25% van de patiënten gaf aan dat ze geen afspraak konden maken bij de huisarts. Bij 55% van de patiënten is de afspraak bij de huisarts kunnen doorgaan.

Tabel 6. Percentage van de geplande afspraken die werden uitgesteld bij de huisarts(%)

	Uitgesteld door zorgverlener	Zelf uitgesteld	Niet mogelijk om afspraak te maken	Totaal aandeel uitgestelde zorg	n =
Huisarts	13%	7%	25%	45%	55

Patiënten gaven aan dat deze uitgestelde afspraak in 44% van de gevallen matige tot zware gevolgen heeft voor hun gezondheid (grafiek 4). Voor 32% had dit geen gevolgen.

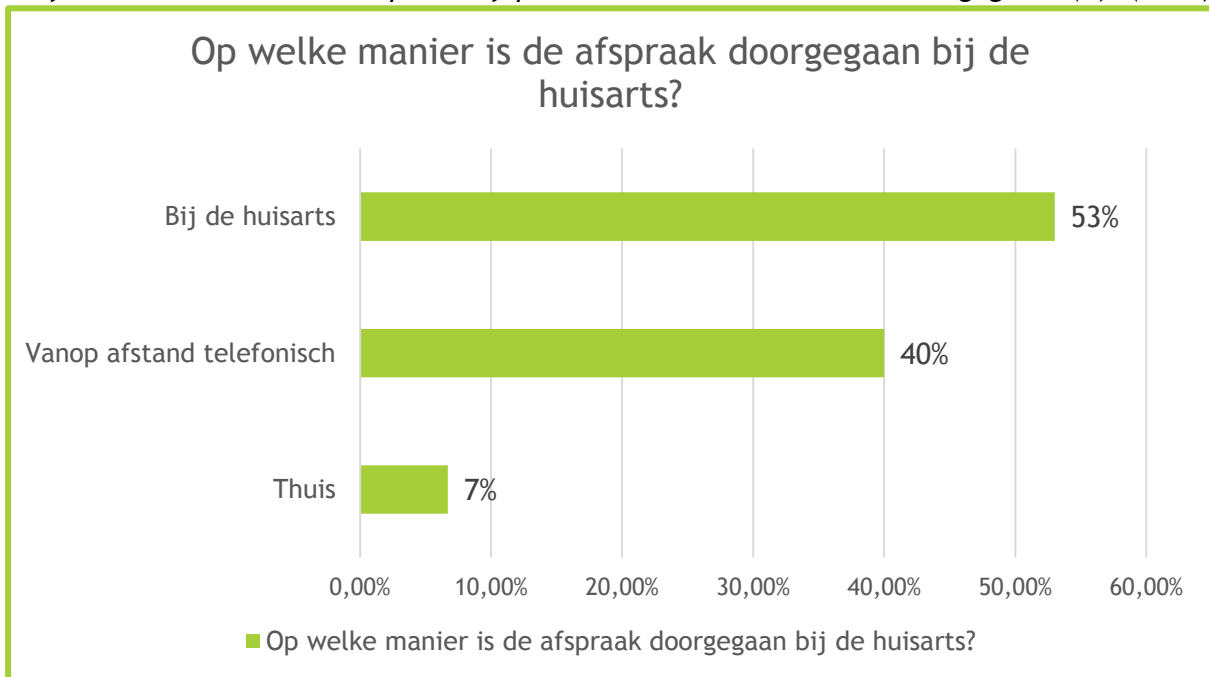
Grafiek 4. Gevolgen van de uitgestelde afspraak bij de huisarts voor de gezondheid (%) (n= 25)

28% van de respondenten gaf aan voldoende uitleg te hebben ontvangen van de huisarts over mogelijke gevolgen van de uitgestelde afspraak, 8% vond deze uitleg onvoldoende. 64% kreeg geen uitleg.

Voor de 55% van de geplande afspraken die wel doorgingen, ging meer dan helft (53%) nog door bij de huisarts. De andere 47% van de afspraken verliep op een alternatieve manier (grafiek 5). Er werd meestal gebruik gemaakt van een telefonisch consult (40%). Maar ook huisbezoeken werden uitgevoerd (7%).

Grafiek 5. Manieren waarop de afspraak met de huisarts is doorgedaan (%) (n=30)

4.3 Uitgestelde zorg bij de kinesitherapeut

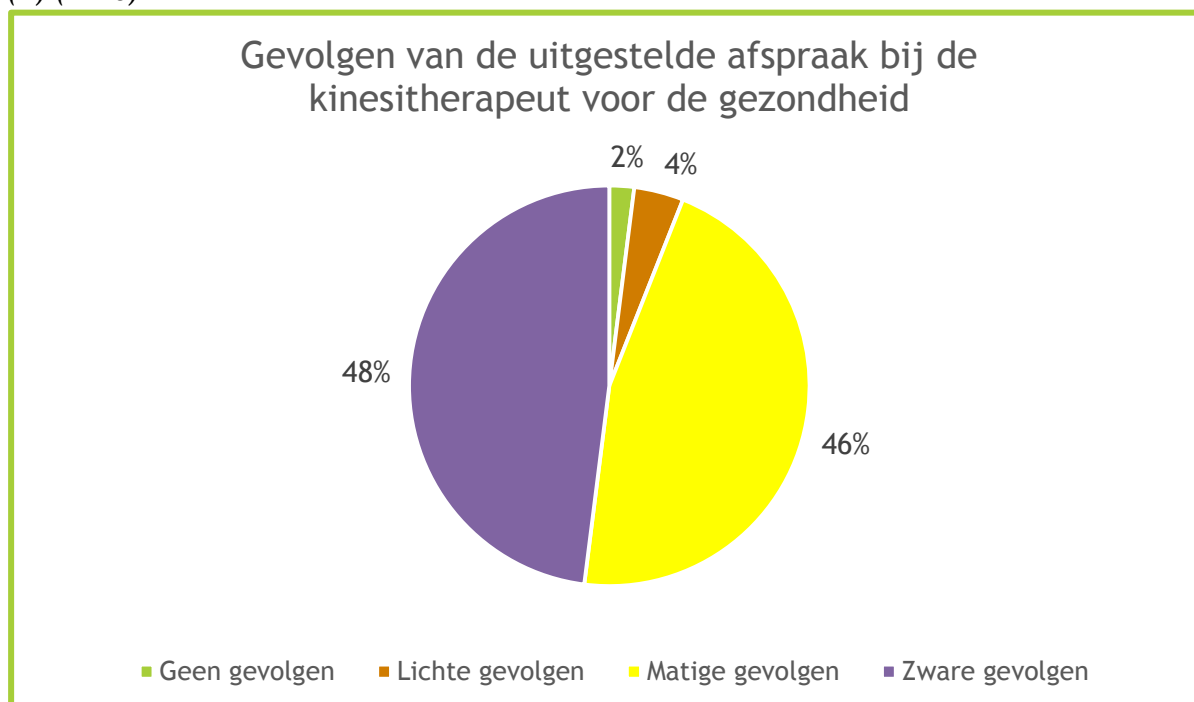
Uit tabel 7 blijkt dat bij 62% van de patiënten die een geplande afspraak hadden bij de kinesitherapeut de zorg uitgesteld werd. Bij de overige 38% kon de afspraak doorgaan. Het uitstel kwam in 50% van de gevallen op initiatief van de kinesitherapeut, in 11% van de gevallen vanuit de patiënt.

Tabel 7. Percentage van de geplande afspraken die werden uitgesteld bij de kinesitherapeut

	Uitgesteld door zorgverlener	Zelf uitgesteld	Niet mogelijk om afspraak te maken	Totaal aandeel uitgestelde zorg	n =
Kinesitherapeut	50%	11%	1%	62%	63

94% van de patiënten waarbij de afspraak bij de kinesitherapeut werd uitgesteld, gaven aan dat dit uitstel matige tot zware gevolgen heeft voor hun gezondheid (grafiek 6). In tabel 8 sommen we, ter illustratie, drie voorbeelden op van matige tot zware gevolgen, zoals beschreven door patiënten.

Grafiek 6. Gevolgen van de uitgestelde afspraak bij de kinesitherapeut voor de gezondheid (%) (n=56)

Tabel 8. Voorbeelden van matige tot zware gevolgen van uitgestelde kinesithérapie

Voorbeeld 1	Heb veel pijn en moet daardoor meer medicatie innemen. Voor mijn lipolymfoedeem zijn mijn benen dikker en pijnlijker.
Voorbeeld 2	Pijnlijke rug, nek en benen. Zeer gespannen spieren.
Voorbeeld 3	Toenemende pijn, kans op ontstaan ontstekingen, minder goede werking van organen.

53% van de respondenten gaf aan voldoende uitleg te hebben ontvangen van de kinesitherapeut over mogelijke gevolgen van de uitgestelde afspraak, 5% vond deze uitleg onvoldoende. 42% kreeg geen uitleg.

Bij 7 patiënten kon de afspraak bij de kinesitherapeut doorgaan. Deze groep is te klein om verdere analyses op te doen.

Patiënten deden ook enkele voorstellen van manieren waarop zorg bij de kinesitherapeut toch had kunnen doorgaan of is doorgegaan. Ze worden weergegeven in tabel 9.

Tabel 9. Alternatieve manieren van afspraken bij de kinesitherapeut (gesuggereerd door patiënten)

1. Telefonisch
2. Opvolging via mail
3. Beschermingsmateriaal voorzien zodat afspraak kan doorgaan.

4.4 Uitgestelde gezinshulp

In de bevraging werd geen onderscheid gemaakt tussen uitgestelde zorg bij de erkende diensten van gezinszorg en de private dienstenchequebedrijven. Het is via deze cijfers bijgevolg niet mogelijk om over één van de twee sectoren conclusies te trekken. Bovendien werd geen definitie van gezinshulp gegeven, waardoor de cijfers ook beïnvloed kunnen zijn uitgestelde zorg bij de diensten voor aanvullende thuiszorg. De cijfers moeten dan ook met voorzichtigheid geïnterpreteerd worden voor deze sector.

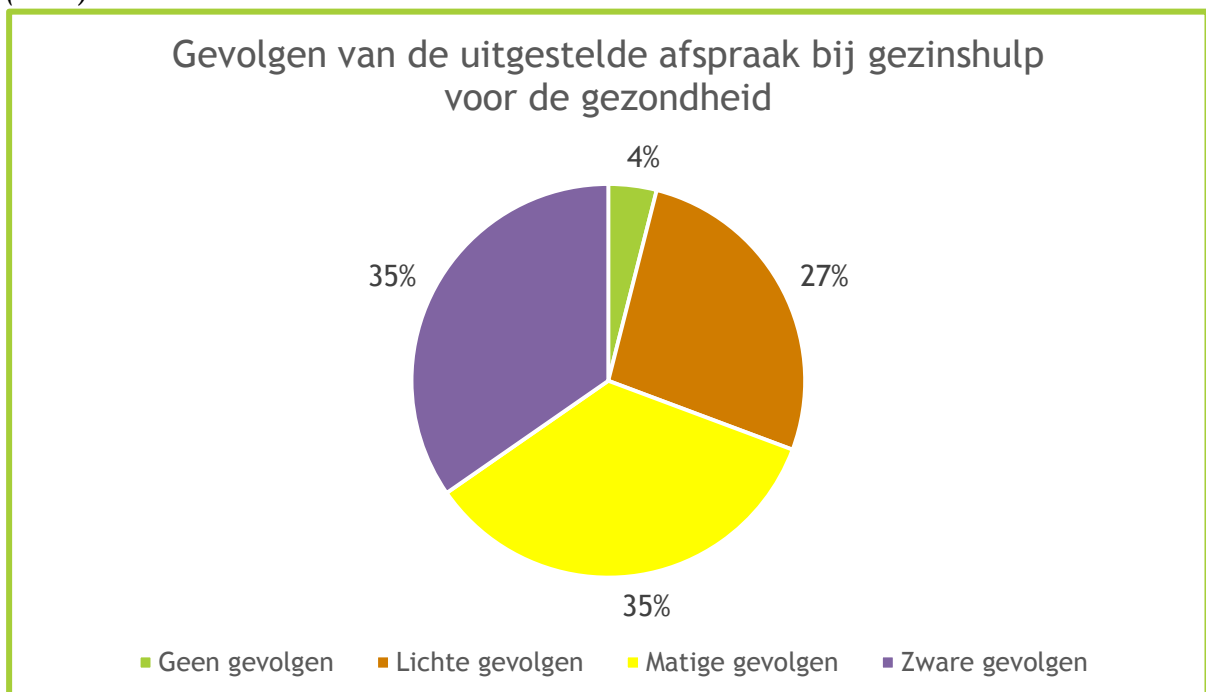
Bij 24% van de patiënten die een geplande afspraak hadden met gezinshulp is deze doorgegaan (tabel 10). 76% van de patiënten gaf aan dat de afspraak niet is doorgegaan of niet gemaakt werd. In 49% van de gevallen kwam het uitstel op initiatief van gezinshulp, in 24% van de gevallen op initiatief van de patiënt. 3% kon geen afspraak maken bij gezinshulp.

Tabel 10. Percentage van de geplande afspraken die werden uitgesteld bij gezinshulp

	Uitgesteld door zorgverlener	Zelf uitgesteld	Niet mogelijk om afspraak te maken	Totaal aandeel uitgestelde zorg	n =
Gezinshulp	49%	24%	3%	76%	33

70% van de patiënten waarbij de zorg werd uitgesteld, stelde dat dit zware tot matige gevolgen had voor hun gezondheid (grafiek). In tabel 11 worden twee voorbeelden van matige tot zware gevolgen beschreven.

Grafiek 7. Gevolgen van de uitgestelde afspraak bij gezinshulp voor de gezondheid (%) (n=25)

Tabel 11. Voorbeelden van matige tot zware gevolgen van uitgestelde gezinshulp

Voorbeeld 1	Moet nu zelf alles doen en dit heeft meer pijn als gevolg.
Voorbeeld 2	Ik moet nu proberen zelf mijn appartement proper te houden en met een slechte rug, kapotte knieën, fibromyalgie en CVS is dat geen makkelijke maar wel een pijnlijke opgave.

40% van de respondenten gaf aan voldoende uitleg te hebben ontvangen van de gezinshulp over mogelijke gevolgen van de uitgestelde afspraak, 16% vond deze uitleg onvoldoende. 44% kreeg geen uitleg.

Bij 8 respondenten kon gezinshulp doorgaan. Deze groep is te klein om verdere analyses op te doen.

Patiënten deden ook enkele voorstellen van manieren waarop gezinshulp toch had kunnen doorgaan. Ze worden weergegeven in tabel 12.

Tabel 12. Alternatieve manieren van afspraken bij gezinszorg (gesuggereerd door patiënten)

1. Mits voldoende afstand te bewaren (zelf het huis verlaten of naar een andere kamer gaan).
2. Indien er voldoende bescherming zou zijn, dan zou er misschien wel een mogelijkheid bestaan om de poetsdienst te laten komen.

4.5 Uitgestelde zorg bij de psycholoog

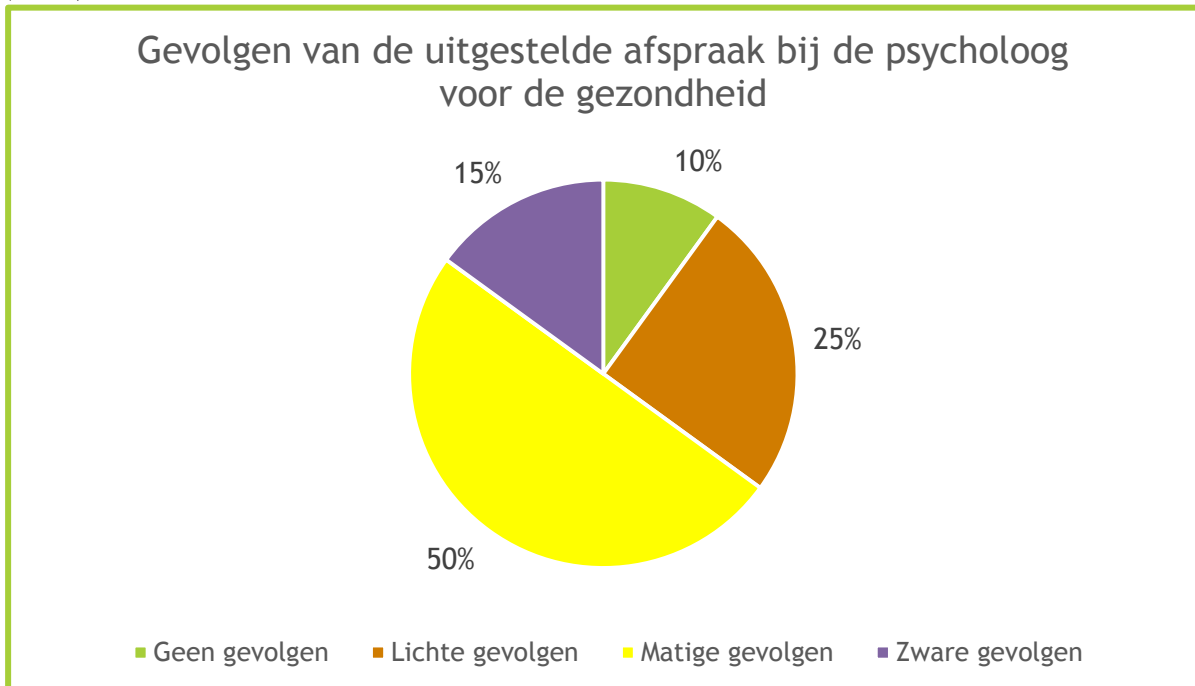
In 56% werd de afspraak bij de psycholoog uitgesteld (tabel 13). Het uitstel kwam in 42% van de gevallen op initiatief van de psycholoog. 6% van de patiënten annuleerde de afspraak zelf. 8% van de uitgestelde afspraken kwam doordat een patiënt geen afspraak kon maken bij de psycholoog.

Tabel 13. Percentage van de geplande afspraken die werden uitgesteld bij de psycholoog

	Uitgesteld door zorgverlener	Zelf uitgesteld	Niet mogelijk om afspraak te maken	Totaal aandeel uitgestelde zorg	n =
Psycholoog	42%	6%	8%	56%	36

65% van de patiënten gaf aan dat de uitgestelde zorg matige tot zware gevolgen heeft voor zijn of haar gezondheid (grafiek 8). Hierbij wordt dan aangehaald dat de depressieve klachten toenemen en men meer stress en angst heeft (tabel 14).

Grafiek 8. Gevolgen van de uitgestelde afspraak bij de psycholoog voor de gezondheid (%) (n=20)

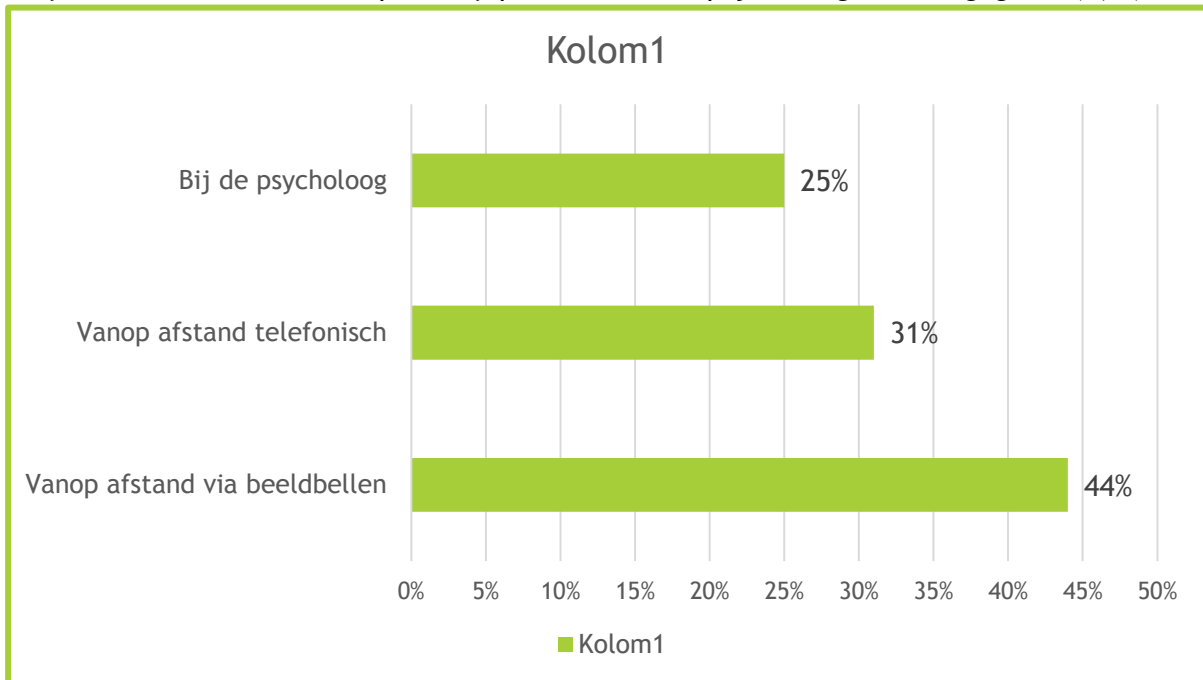
Tabel 14. Voorbeelden van matige tot zware gevolgen van uitgestelde afspraken bij de psycholoog

Voorbeeld 1	Depressie.
Voorbeeld 2	Meer piekeren, meer angst, meer stress.

35% van de respondenten gaf aan voldoende uitleg te hebben ontvangen van de huisarts over mogelijke gevolgen van de uitgestelde afspraak. 65% kreeg geen uitleg.

In 16 gevallen kon de afspraak bij de psycholoog wel doorgaan (grafiek 9). 44% van de afspraken verliep via beeldbellen, 31% telefonisch en 25% bij de psycholoog zelf.

Grafiek 9. Manieren waarop de afspraak met de psycholoog is doorgedaan (%) (n=16)

Patiënten deden ook enkele voorstellen van manieren waarop de afspraak met de psycholoog toch had kunnen doorgaan. Ze worden weergegeven in tabel 15.

Tabel 15. Alternatieve manieren van afspraken met de psycholoog (gesuggereerd door patiënten)

1. Videobellen of telefonisch.
2. In open lucht, op voldoende afstand.

4.6 Uitgestelde zorg bij de tandarts

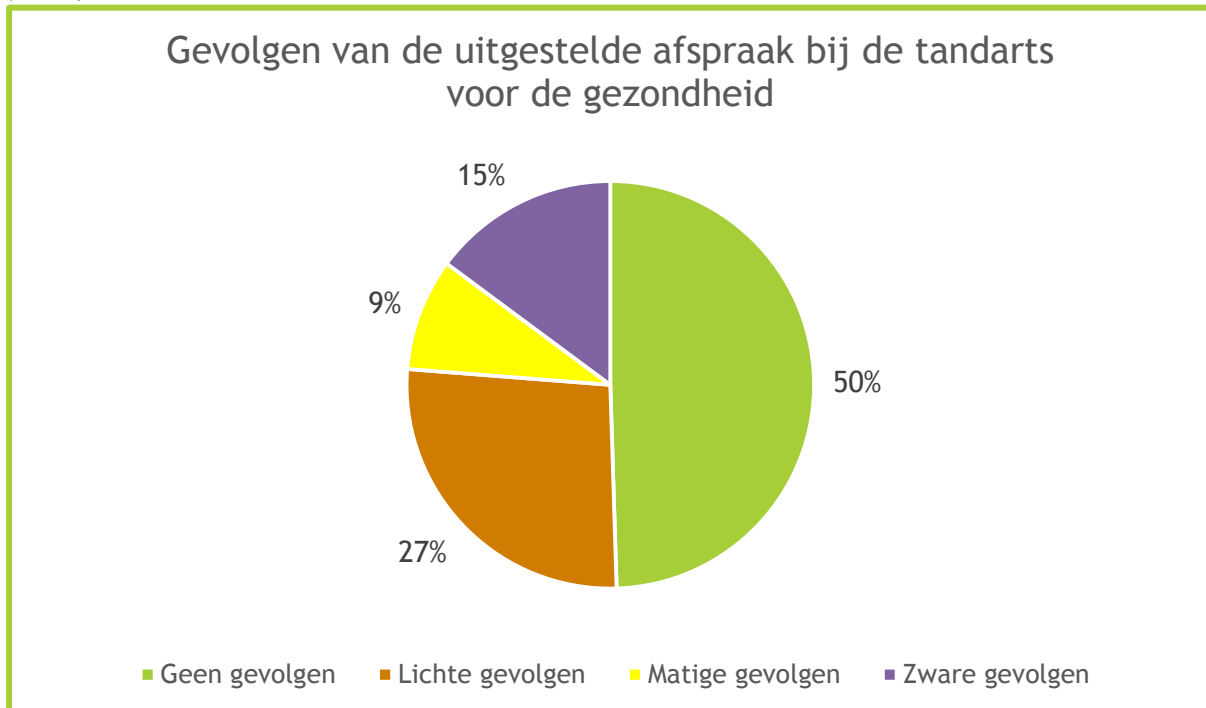
Bij 90% van de personen die een afspraak wilden maken of een geplande afspraak bij de tandarts hadden, werd de zorg uitgesteld (tabel 16). In 45% van de gevallen werd de afspraak uitgesteld door de zorgverlener, in 3% van de gevallen door de patiënt zelf. 42% gaf aan een afspraak te willen maken maar dat dit niet ging omwille van het coronavirus.

Tabel 16. Percentage van de geplande afspraken die werden uitgesteld bij de tandarts

	Uitgesteld door zorgverlener	Zelf uitgesteld	Niet mogelijk om afspraak te maken	Totaal aandeel uitgestelde zorg	n =
Tandarts	45%	3%	42%	90%	38

24% van de patiënten stelde dat deze uitgestelde afspraak matige tot zware gevolgen heeft voor de gezondheid (grafiek 10). Enkele voorbeelden van deze gevolgen zijn opgelijst in tabel 17.

Grafiek 10. Gevolgen van de uitgestelde afspraak bij de tandarts voor de gezondheid (%) (n=34)

Tabel 17. Voorbeelden van matige tot zware gevolgen van uitgestelde afspraak bij de tandarts

Voorbeeld 1	Ontstekingen onder de tanden waardoor het lichaam besmet wordt en extreme vermoeidheid meebrengt.
Voorbeeld 2	Bij mij is het belangrijk dat kleine gaatjes vlug behandeld worden aangezien allergisch voor peniciline en verdoving.

39% van de respondenten gaf aan voldoende uitleg te hebben ontvangen van de huisarts over mogelijke gevolgen van de uitgestelde afspraak, 3% vond deze uitleg onvoldoende. 58% kreeg geen uitleg.

Patiënten konden ook voorstellen doen van manieren waarop de afspraak met de psycholoog toch had kunnen doorgaan (tabel 18).

Tabel 18. Alternatieve manieren van afspraken met de tandarts (gesuggereerd door patiënten)

1. Voorzien van goede mondmaskers.

5 Was er voldoende medicatie beschikbaar voor personen met CVS/ME en/of fibromyalgie?

Er werden weinig problemen (7% van de respondenten) met het verkrijgen van medicatie gerapporteerd. Bij vier patiënten was het geneesmiddel niet voorradig en 1 patiënt durfde niet naar de apotheek uit schrik voor een coronabesmetting. Aangezien minder dan 10 respondenten problemen aangaf, kunnen we geen verdere analyses op de gegevens doen.

6 Conclusie

Niettegenstaande de bewonderenswaardige inspanning van zorgverleners- en instanties om zorg toch te laten doorgaan, zijn de resultaten van deze bevraging duidelijk. Omwille van de coronacrisis is een meerderheid van de zorg bij patiënten met een chronische ziekte, zowel in de ziekenhuizen als in de eerste lijn uitgesteld. In de meerderheid van de gevallen gebeurde dat door de zorgverleners maar soms ook door patiënten zelf. Patiënten werden hierbij in meer dan de helft van de gevallen onvoldoende geïnformeerd over de gevolgen van de uitgestelde zorg.

Bij een aanzienlijk deel van de uitgestelde zorg gaven patiënten aan dat dit matige tot zware gevolgen heeft.

Een positieve vaststelling bij het doornemen van de resultaten van de bevraging is dat in bepaalde gevallen zorg niet werd uitgesteld. Soms gingen afspraken toch in de praktijk van de zorgverlener of in het ziekenhuis door, mits extra voorzorgsmaatregelen. Voor andere afspraken, bijvoorbeeld met de huisarts, verplaatsten zorgverleners zich naar de thuisomgeving van de patiënt. Verder bleken ook heel wat afspraken telefonisch of met beeldbellen door te gaan, voornamelijk bij de psycholoog en de huisarts. In het geval van het verkrijgen van medicatie bleek zelfs dat slechts enkele patiënten aangeven dat er daaromtrent moeilijkheden zijn in deze coronacrisis.

Het vermoeden dat na de coronacrisis een nieuwe crisis wacht, namelijk één waarbij de gevolgen van uitgestelde zorg zullen moeten worden opvangen, wordt met deze bevraging bevestigd. Het VPP hoopt dat er, op basis van deze resultaten, samen met beleidsmakers en de koepelorganisaties van zorgverleners, naar oplossingen gezocht wordt voor de heropstart van chronische noodzakelijke zorg. Het VPP ijvert voor een duidelijke communicatie waarbij zij haar steentje bijdraagt naar patiënten.

7 Beleidsaanbevelingen

Volgende beleidsaanbevelingen komen voort uit voorgaand rapport, maar eveneens uit knelpunten die patiëntenverenigingen signaleren met betrekking tot COVID 19:

Aanbevelingen aan de patiënten

Bel je huisarts, behandelend arts of je zorgverlener en **stel noodzakelijke zorg niet uit!**

Ga niet naar het ziekenhuis om je **medicatie** die enkel verdeeld wordt bij de ziekenhuisapotheker op te halen, maar vraag aan het ziekenhuis om deze, indien mogelijk, **op te sturen**.

Aanbevelingen aan zorgverleners

Start noodzakelijke zorg terug op

Ga na **welke zorg op afstand** kan

Geef **informatie over veiligheid** die in acht wordt genomen en wat hierbij verwacht wordt van patiënten

Contacteer je chronische patiëntenpopulatie pro-actief om te peilen naar hun gezondheid en mogelijkheden voor zorg

Zet op alternatieve vormen van zorg:

- Zet in op **teleconsultaties**
- **Informeer patiënten** pro-actief over wat de patiënt kan en mag verwachten van een teleconsultatie bv. duur, kostprijs, ...
- Start **telemonitoring** op zodat patiënten niet naar het ziekenhuis moeten
- Zet in op **behandelingen thuis** die niet strikt in het ziekenhuis, bij de zelfstandige zorgverleners in de eerste lijn of binnen de geestelijke gezondheidszorgvoorzieningen moeten plaatsvinden indien kwaliteit en veiligheid gegarandeerd zijn.

Werk samen met andere collega's binnen de beroepsgroep in de eerste lijn om veilige zorg te kunnen aanbieden bv voor dringende telefonische consultaties en dringende hulp

Indien zorg toch wordt uitgesteld:

- Informeer de patiënt over **welke zorg wordt uitgesteld**
- Informeer de patiënt over **gevolgen** van de uitgestelde zorg, zowel praktisch als medisch
- Geef indien mogelijk patiënten **adviezen om gevolgen van uitgestelde zorg te beperken**

Aanbevelingen aan het beleid

Er is **plan nodig voor de zorgsector voor het opvangen van matige en zware gevolgen ten gevolge van uitgestelde zorg** na de coronacrisis, zowel voor somatische zorg als voor personen met een psychische kwetsbaarheid.

Informeer de burgers en zorgsector **welke zorg wordt opgestart en welke niet**

Om noodzakelijke zorg op te starten is er **nood aan voldoende beschermingsmateriaal en -maatregelen** (afstand houden, hygiëne), zeker voor patiënten uit risicogroepen die nood hebben aan zorg

Zet in op alternatieve vormen van zorg:

- Zet in op een uitbreiding van **teleconsultaties en een kader** hiervoor. Creëer duidelijkheid over terugbetaling en wat verwacht wordt van een kwaliteitsvolle teleconsultatie.
- Start **telemonitoring** op zodat patiënten niet naar het ziekenhuis moeten
- Zet in op **behandelingen thuis** die niet strikt in het ziekenhuis, bij de zelfstandige zorgverleners in de eerste lijn of binnen de geestelijke

gezondheidszorgvoorzieningen moeten plaatsvinden indien kwaliteit en veiligheid gegarandeerd zijn.

Werk een **geïntegreerd plan** uit voor noodzakelijke zorg in de **geestelijke gezondheidszorg**.

Geef duidelijke informatie aan de ziekenhuizen en patiënt over dat patiënten hun medicatie vanuit de ziekenhuisapotheek kunnen laten opsturen

Maak binnen het ziekenhuisnetwerk afspraken over waar welke zorg wordt aangeboden en communiceer hierover helder naar de patiënt

Geef duidelijke informatie over mogelijkheden en kostprijs van niet-dringend ziekenvervoer aan patiënten

© 2020 Vlaams Patiëntenplatform vzw

Contacteer ons

Schriftelijk Vlaams Patiëntenplatform vzw
Groenveldstraat 15
3001 Heverlee
Ondernemingsnummer 0470.448.218
RPR - Leuven

Bel naar +32 (16) 23 05 26 *Er is momenteel geen
telefoonpermanentie.*

Mail naar info@vlaamspatientenplatform.be

Surf naar www.vlaamspatientenplatform.be

Volg ons www.facebook.com/vlaamspatientenplatform
www.twitter.com/VPPvzw
